

На государственном уровне необходимо регулировать вывоз капитала из страны, стимулировать его реинвестирование, повысить заинтересованность потенциальных отечественных и зарубежных инвесторов во вклады средств в производственную сферу, усовершенствовать систему лицензирования и контроля за движением капитала в Украине и за её пределами. Иностранное инвестирование должно рассматриваться как импульс экономического роста, а не как замещение внутренних инвестиций. Среди главных причин, которые обуславливают негативное восприятие инвестиционного поля Украины, иностранные инвесторы отмечают проблемы в сфере налогообложения и таможи, коррупцию и бюрократию, усиление давления среди контролирующих органов, нестабильность внешней политики и ухудшение отношений с Евросоюзом.

Необходимым условием привлечения инвесторов в регионы Украины является развитие инвестиционной и финансовой инфраструктуры: наличие и эффективное функционирование банковского сектора, инвестиционных фондов, институтов альтернативного инвестирования, лизинговых и страховых компаний, аудиторских, консалтинговых, инжиниринговых фирм и др. ■

ЛИТЕРАТУРА

1. **Абрамова С. И.** Инвестирование. – М. : Центр экономики и маркетинга, 2000. – 440 с.
2. **Азаров А. О.** Оцінка ефективності інвестиційних проектів / А. О. Азаров, Д. М. Бершов // Фінанси України. – 2004. – № 9. – С. 52 – 58.
3. **Борщ Л. М.** Інвестування: теорія і практика: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. / Борщ Л. М., Герасимова С. В. – К. : Знання, 2007. – 685 с.
4. Закон України «Про інвестиційну діяльність» от від 18.09.1991 р. № 1560-XII // ВВРУ. – 1991. – № 47. – Ст. 646.
5. **Пересада А. А.** Інвестиційний процес в Україні. – К. : Видавництво Лібра, ТОВ, 1998. – 392 с.
6. **Скоромнюк М. О.** Невизначеність і ризики в інвестиційних процесах / Скоромнюк М. О. // Фінанси України. – 2003. – № 5. – С. 13 – 19.
7. **Рудченко О. Ю.** Актуальні питання відтворення основних фондів та активізації інвестиційної діяльності в економіці України / О. Ю. Рудченко, Н. І. Омеляничук, В. Г. Федоренко // Інвестиції: практика та досвід. – 2003. – № 16. – С. 17 – 22.
8. **Федоренко В. Г.** Інвестознавство : Підручник. – 2-е вид, перероб. – К. : МАУП, 2002. – 408 с.

УДК 322.143:330.322

ОЦІНКА РЕГІОНАЛЬНОГО АСПЕКТУ ВІТЧИЗНЯНОГО ДОСВІДУ СИСТЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ЗЕРНЮК О. В.

кандидат технічних наук

ЖОВНЕРИК Є. М.

магістрант

Полтава

Питання ефективного вкладення коштів набуває актуальності в умовах нестачі фінансових ресурсів, які є необхідною складовою реалізації планів промислових підприємств. Не лише пошук джерел фінансування, а й проблеми отримання та використання інформації підприємствами впродовж інвестиційного процесу потребують більш детального та глибокого дослідження задля формування фінансових ресурсів з метою подальшого розвитку суб'єкта господарювання. Необхідність узгодження економічних інтересів на рівні держави, регіону, господарюючої одиниці для інвестиційної діяльності є загальноприйнятим методом. Як показує практика, не досить дієвими лишаються ті важелі впливу, які сприяють ефективному використанню інформації для формування договірних відносин у сфері інвестиційної діяльності.

Теоретичні та методологічні проблеми організації інвестиційного процесу й інформаційного забезпечення регіонального розвитку країни розкриті в роботах бага-

тьох вітчизняних вчених-економістів. Можна виділити наукові праці таких учених, як Платонов Б. Д., Бутенін А. В., Вінніченко І. І., Коломієць І. Ф., Федулова А. І., Разборська О. О., Пугачова М. В. та інші.

Усі дослідники, які аналізували проблематику інвестиційної діяльності, акцентували увагу на тому, що нестача або повна відсутність інформації є, безперечно, негативною ознакою та уявним гальмівним механізмом сучасних інвестиційних процесів.

Інформація та її роль вагомо впливає на складову суб'єктивної оцінки при виборі інвестором проекту. Вона дає інвестору уявлення про інвестиційний потенціал регіону та його складові: ресурсно-сировинну, трудову, виробничу, інноваційну, інституціональну, інфраструктурну, фінансову, споживчу – власні потенціали. На основі отриманої із різних джерел інформації інвестор повинен зробити висновки про існуючі в регіонах ризики: економічний, фінансовий, політичний, соціальний, екологічний, кримінальний, законодавчий. Це, безумовно, головна, проте не єдина функція інформації. Хибним є твердження, що в регіональному інвестиційному процесі інвестор єдиний одержувач, або реципієнт інформації, а органи державного управління єдиний інформаційний донор [9].

Цю думку підтримує й Е. Д. Платонов, який зазначає, що інвестиційна привабливість відображує суб'єктивне ставлення потенційного інвестора до об'єкта інвестування. Кожний інвестор особисто суб'єктивно

оцінює інвестиційний проект і здійснює його вибір та умови для реалізації [6].

Е. В. Петрова підкреслює, що слабе інформаційне забезпечення (відсутність статистики, розбіжність джерел, недостатня прозорість) є гальмівним фактором інвестиційного процесу [5].

Т. В. Семенова вважає, що для України важливим завданням є створення ефективної системи інформаційного забезпечення, що передбачає, з одного боку, розроблення нормативних актів з питань, пов'язаних з інформаційною відкритістю українського ринку, а з іншого – із створення механізму ефективного використання інформації [8].

І. І. Вінніченко [1] акцентує увагу на тому, що ефективність управління інвестиційною діяльністю підприємства значною мірою залежить від якості інформаційного забезпечення і описує загальні та специфічні функції управління інвестиційною діяльністю, серед яких і функція забезпечення інформаційних систем.

Метою даної статті є оцінка регіонального аспекту вітчизняного досвіду інформаційного забезпечення інвестиційної діяльності.

Потенційними джерелами інформації суб'єктів інвестиційного ринку певного регіону виступають: держава, що володіє найбільшою кількістю джерел інформації, до складу яких входять специфічні служби, в чій обов'язках збір інформації (наприклад: Держкомстат України, Державна податкова служба, Державна митна служба України); потенційні інвестори (реципієнти інвестицій), які мають значно меншу

кількість джерел інформації (наприклад, офіційні сайти органів державного і регіонального управління; наукові публікації; інформація з комерційних журналів; довідники; реклама в ЗМІ та мережі Інтернет; актуальна інформація компаній, які займаються дослідженням ринку і продажем власної інформації).

Аналіз даних Держкомстату [10] за 2006 – 2010 рр. показує, що витрати на інформатизацію у промисловості протягом зазначеного періоду в Полтавській області та в Україні загалом збільшилися, що є безпосередньо позитивним фактором (табл. 1).

Таким чином, у період з 2006 р. по 2007 р. в Україні витрати на програмне забезпечення зросли на 122,51%, а на обчислювальну техніку – на 52,39%, що позитивно вплинуло на процес інформатизації, у подальші роки прослідковується динаміка зростання та спадання витрат на програмне забезпечення. Що стосується Полтавської області, то ці витрати в період 2006 – 2007 рр. зросли на 1,53%, але у 2008 р. відбулося зниження на 0,62%. Проміжок часу з 2008 – 2010 рр. характеризується динамікою зростання з 14,7 млн грн у 2008 р. до 27,1 млн грн у 2010 р. Це пояснюється продовженням процесу інформатизації промислових підприємств Полтавського регіону.

Протягом 2009 – 2010 рр. Україна сприймалась іноземними інвесторами як несприятлива для інвестування країна. Цей факт звужує можливості місцевих органів влади сприяти активізації притоку інвестицій в окремі регіони. Графічно це зображує динаміка валових капітальних інвестицій у промисловість України протягом 2006 – 2010 рр. (рис. 1).

Таблиця 1

Витрати на інформатизацію у промисловості протягом 2006 – 2010 рр.

Україна													
Показники	Рік					2007 / 2006		2008 / 2007		2009 / 2008		2010 / 2009	
	2006	2007	2008	2009	2010	Абсолютне значення	Темп приросту, %	Абсолютне значення	Темп приросту, %	Абсолютне значення	Темп приросту, %	Абсолютне значення	Темп приросту, %
Витрати на програмне забезпечення	217,2	483,3	347,2	460,5	382,5	266,1	122,51	-136,1	-28,16	113,3	32,63	-78	-16,94
Витрати на обч. техніку	403,7	615,2	545,2	369,7	465,7	211,5	52,39	-70	-11,38	-175,5	-32,19	96	25,97
Витрати на оплату послуг сторонніх під-в у сфері інф-ції	316,3	323,5	356,2	468,5	502	7,2	2,28	32,7	10,11	112,3	31,53	33,5	7,15
Полтавська область													
Витрати на програмне забезпечення	15,1	38,2	14,7	25,2	27,1	23,1	1,53	-23,5	-0,62	10,5	71,43	1,9	7,54
Витрати на обч. техніку	27,6	34,8	36,5	28,8	38,8	7,2	26,09	1,7	4,89	-7,7	-21,10	10	34,72
Витрати на оплату послуг сторонніх під-в у сфері інф-ції	39,2	27,6	38,2	37,9	51,4	-11,6	-29,59	10,6	38,41	-0,3	-0,79	13,5	35,62

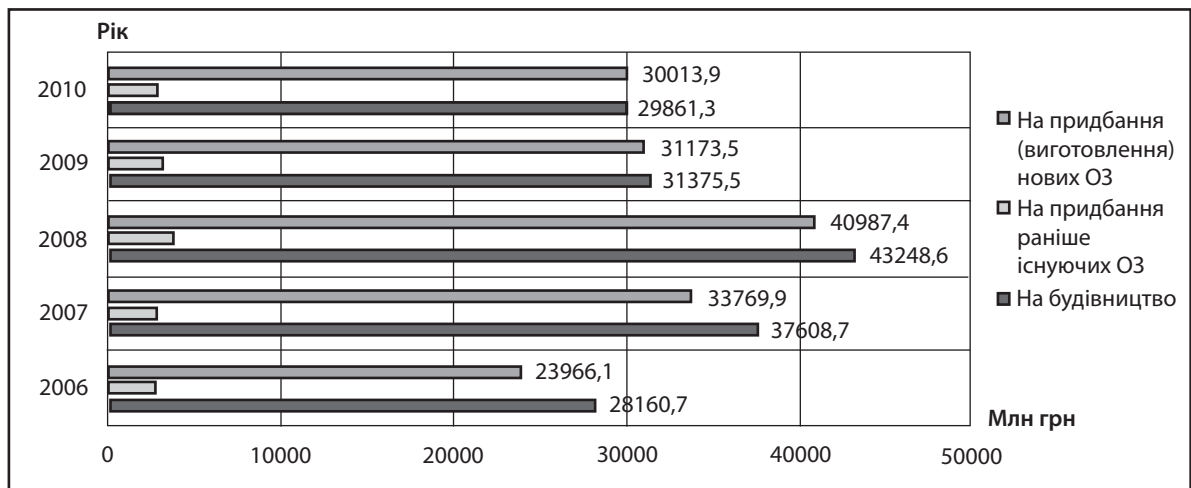

Рис. 1. Динаміка валових капітальних інвестицій у промисловість України протягом 2006 – 2010 рр.

Така ситуація стала можливою через негативні впливи факторів мікро- та макросередовища та інвестування підприємств та низку інформаційних проблем.

Аналіз інвестиції в основний капітал у переробній промисловості, а саме у виробництві харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів показує, що у відсотковому значенні структура інвестицій в основний капітал носить нестабільний характер, а саме: у 2007 р.– 18,4% від загальної промисловості, у 2008 р.– 17,1%, у 2009 р. відбулося незначне покращення на 1% і становило 18,1%, у 2010 р. частка понизилась на 3,9%, тобто – 14,2% (рис. 2).

Висока рентабельність інвестицій у промисловість досягається лише у тому випадку, коли підприємства беруть безпосередню участь у випуску продукції, яка користуватиметься попитом не лише на вітчизняному ринку, а й на світовому. Проте глобалізаційні процеси в інвестиційній сфері економіки України можуть носити не лише позитивний характер. Негативним є залучення іноземного капіталу задля отримання надприбутків з подальшим вивезенням з країни чи налагодженням виробництва та розширення ринків збуту продукції на ринку України, тим самим створюючи бар'єр для виходу на ринок вітчизняного товаровиробника. Стимулювання споживчого попиту має супроводжуватись зростанням інвестиційного попиту, що стимулюватиме оновлення виробництва та відповідне задоволення внутрішнього попиту внутрішньою пропозицією. В той же час інформація щодо розвитку світового ринку технологій та

тенденцій науково-технологічного розвитку може надати можливість забезпечувати фінансову підтримку відповідним галузям і навіть окремим підприємствам, що працюють у цих напрямках, а також визначати основні напрямки розвитку в промислового комплексу окремого регіону та країни в цілому [9].

Для здійснення статистичного моніторингу стану інвестиційної діяльності підприємств М. В. Пугачова [7] пропонує використовувати ряд запитань, гармонізованих з європейською інвестиційною анкетой, згідно якої інвестиційна діяльність досліджується за такими показниками: напрямки вкладення інвестицій, фактори, що стримують вкладення інвестицій на підприємствах, зміни загального обсягу інвестицій порівняно з попереднім періодом.

І. Ф. Коломієць вказує такі основні причин, які стримують інвестиційний та інноваційний притік у країну, як економічні; правові; соціально психологічні; організаційні [4]. Зважаючи на дослідження, описані вище, вважаємо за доцільне виділити також інформаційні проблеми, які тісно пов'язані з іншими групами та мають на них суттєвий вплив. У даному аспекті актуальною є схема запропонована Довгунь О. С. [2] (рис. 3).

Недостатнє використання можливостей розвитку підприємств промисловості породжує домінування на національному ринку закордонних товаровиробників. Уникнення втрати частин ринку та інших негативних результатів можна досягти шляхом вдалих партнерських

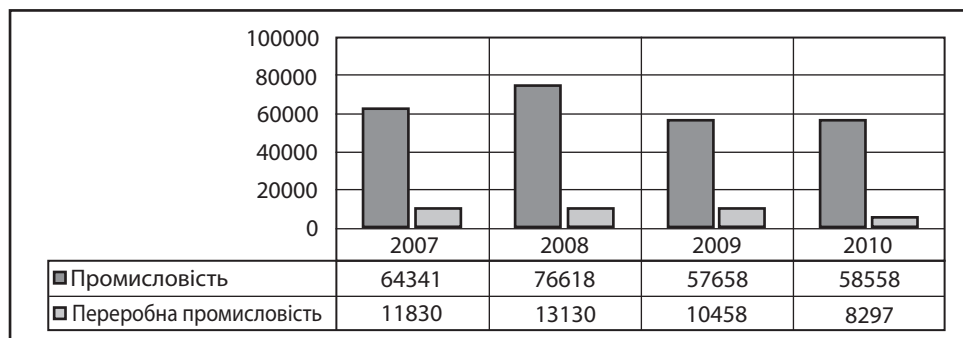

Рис. 2. Інвестицій в виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів в порівнянні з промисловістю в цілому, млн грн

Рис. 3. Проблеми процесу інвестування та можливий напрям їх розв'язання

стосунків та удосконаленими договірними умовами з іноземними товаровиробниками завдяки володінню актуальною інформацією про вигідні можливості.

Таким чином, проведена оцінка регіонального аспекту вітчизняного досвіду інформаційного забезпечення інвестиційної діяльності показала, що:

1) інформаційне забезпечення формування інвестиційних ресурсів і договірних відносин є одним із шляхів формування додаткових ресурсів, резервів і можливостей для розвитку підприємств;

2) розвиток ґрунтується не лише на вдалому фінансуванні проектів запланованих державою, підтримці нею галузей економіки, сприятливій грошово-кредитній політиці, а також на узгодженій системі взаємозв'язків між підприємствами та іншими суб'єктами ринку на регіональному рівні.

3) в умовах глобалізації та динаміки поширення інформації необхідно досліджувати, як здійснювати інформаційне забезпечення процесу інвестування;

4) інформація, яка може бути доступною, повинна сприяти визначенню проблем, удосконаленню методів роботи, впровадженню нової техніки, зменшенню витрат і підтримці потужностей, ефективному позиціонуванню, вдалій співпраці з іншими суб'єктами економіки та створенню інвестиційно привабливого середовища на підприємствах;

5) оскільки цей чинник впливу сьогодні сформульований переважно лише в комплексі з іншими, то перспективою для подальшого дослідження є формування інформаційного забезпечення джерел фінансових ресурсів та договірних відносин, що потребує аналізу сучасного стану регіону, окремих підприємств та їх оточення;

6) в економічній літературі лишається недостатньо детально дослідженим саме мотиваційний механізм інвестиційної діяльності. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Вінніченко І. І.** Формування системи управління інвестиційною діяльністю підприємства // Інвестиції: практика та досвід / І. І. Вінніченко. – 2007. – № 4. – С. 9 – 13.

2. **Довгунь О. С.** Договірні відносини в контексті розвитку машинобудівних підприємств // Матеріали XIV Міжнар. наук.-практ. конф. «Перспективи розвитку економіки України: теорія, методологія, практика» / О. С. Довгунь. – Луцьк: РВВ «Вежа» Волинського нац. ун-ту імені Лесі Українки. – 2009. – С. 92 – 93.

3. **Завієна Н. С.** Методологічні основи інформаційного забезпечення регіональної інвестиційної політики // Наукові праці Кіровоградського нац. техн. ун-ту. Економічні науки / Н. С. Завієна. – Кіровоград. – 2009. – Вип. 16 ч. II.

4. **Коломієць І. Ф.** Інвестиційна привабливість регіону / І. Ф. Коломієць // Вісн. Львів. держ. ін-ту новітніх технологій та управління імені В'ячеслава Чорновола. – 2007. – № 1. – С. 171 – 186. – (Сер. Економічні науки).

5. **Петрова Е. В.** Информационная политика территориальных органов управления в системе государственной информационной политики современной России / Е. В. Петрова. – М., 2004. – С. 10 – 12.

6. **Платонов Б. Д.** Инвестиционная деятельность в реальном секторе трансформационной экономики (Вопросы теории и методологии) / Б. Д. Платонов. – М.: Моск. гос. обл. ун-т, 2005. – С. 223.

7. **Пугачова М. В.** Оцінка інвестиційної та інноваційної діяльності промислових підприємств України на базі показників кон'юнктурних обстежень / М. В. Пугачова // На-

укові праці ДонНТУ. Серія: економічна. – Донецьк, 2006. – Вип. 30. – С. 140 – 147.

8. Семенова Т. В. Вплив процесів глобалізації на інвестиційну політику України / Т. В. Семенова // Наукові записки ДонНТУ. – 2004. – Вип. 84. – С. 37 – 42. – (Серія: економічна).

9. Федулова Л. І. Прогнозування технологічного розвитку галузей промисловості / Л. І. Федулова // Економіка і прогнозування. – 2008. – С. 9 – 27.

10. Державна служба статистики України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

УДК 338.012

РОЛЬ ІННОВАЦІЙНОГО ЧИННИКА В ЕКОНОМІЧНОМУ ЗРОСТАННІ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ

КЛУНКО Н. С.

кандидат економічних наук

Харків

Структурні зрушення, що характерні для економік країн під впливом процесу глобалізації, спричиняють пошук механізмів та інструментів розбудови всіх сфер економічної діяльності, а особливо промисловості, щодо формування сучасного середовища з принципово новою господарською системою, де основним виробничим ресурсом стає інформація та знання, а роль вирішального чинника виробництва відіграють інновації.

Інноваційна діяльність в умовах переходу економіки України на прогресивний шлях розвитку набуває особливого значення. Охопивши різні аспекти ринкових відносин (виробничі, підприємницькі, соціальні, науково-технічні та маркетингові), інноваційний процес сприяє зростанню промислового виробництва, дає змогу підвищувати продуктивність праці, залучати до виробничої сфери нові резерви. Для української промисловості важливим елементом переходу на інноваційний шлях розвитку є збалансування інтересів інноваційного бізнесу і виробничо-технологічних можливостей підприємств.

Проблемі організації інноваційної діяльності в різних галузях економіки присвячені дослідження С. Д. Ільєнкової, А. В. Гриньова, Н. І. Чухрай, Р. А. Фатхутдінова та ін [1 – 5].

Дослідники доводять, що вибір ефективної стратегії є запорукою успіху інноваційної діяльності. Фірма може опинитися у кризовому становищі, якщо не зуміє передбачити обставини, які змінюються, і відреагувати на них вчасно.

У науковій літературі існують різні визначення сутності поняття інновацій. Інновація може трактуватися як «інноваційна діяльність», «інноваційний менеджмент», «інноваційний процес», «інноваційне рішення» чи просто «інновація», проте є дві точки зору щодо визначення сутності інновацій: в першому випадку нововведення вважається результатом творчого процесу у вигляді нової продукції, технології, у другому – процесом введення нових виробів, елементів, підходів, принципів замість діючих [6, с. 52].

Термін «інновації» походить від англійського слова *innovation*, що означає нововведення, новинку, введення новацій. Однак слід розрізняти терміни «новація» та «інновація». Під новацією розуміють новий порядок, новий або удосконалений процес, новий метод, нову продукцію або технологію. Так, Р. А. Фатхутдінов дає таке визначення новацій: оформлений результат фундаментальних, прикладних досліджень, розробок або експериментальних робіт у будь-якій сфері діяльності, який супроводжується підвищенням її ефективності [4]. Новації постають як відкриття, винаходи, результати маркетингових досліджень тощо. Основне завдання новатора – впровадити новацію у виробництво або сферу споживання, інші сфери діяльності, тобто перетворити новацію в форму інновації.

Інновація у фармацевтичній промисловості може бути визначена як техніко-технологічний прогрес, який веде до створення абсолютно нового продукту або зниження витрат на виробництво і збільшення терапевтичної цінності існуючих продуктів.

Після дослідження визначень інновацій, проте, на наш погляд, доцільно розглянути особливості інновацій на фармацевтичному ринку.

Інновації можуть бути створені у формі продукту або процесу, хоча чіткої межі між ними немає. Продуктові інновації, засновані на використанні нових хімічних речовин, часто вимагають відповідних технологічних процесів. Тому і нові препарати, і нові технології та процеси зазвичай виникають паралельно.

Створення об'єктів інновацій у фармацевтичній галузі має істотні відмінності порівняно з іншими галузями: багатостадійність інноваційного процесу, наявність таких специфічних етапів, як біофармацевтичні, доклінічні, клінічні дослідження; значна тривалість і висока вартість розробок оригінальних лікарських засобів (ЛЗ); відносно коротка тривалість життєвого циклу більшості ЛЗ; необхідність забезпечення доступних цін на них; жорстка конкуренція як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках з могутніми фармацевтичними корпораціями, які здійснюють масштабну інноваційну діяльність.

Інновації в фармакології можуть мати втілення у конкретних препаратах одразу ж після закінчення процесу розробки, або ж набути значення фундаментального дослідження і бути реалізованим лише у віддаленій перспективі. Незважаючи на економічність прикладних